

Nærings- og fiskeridepartementet

0030 OSLO

Deres ref:

Oslo, 18.03.2015

Vår ref: Gerhard Salicath/ 15-9009

Regelrådet. Høringsuttalelse fra Virke.

Hovedorganisasjonen Virke representerer 19 000 virksomheter med 220 000 ansatte i næringslivet og ideell sektor. Virke støtter opprettelsen av Regelrådet for næringslivet. Virke understreker innledningsvis viktigheten av at Regelrådet må bli et slagkraftig og troverdig organ som bidrar positivt til forenklingsarbeidet. Regelrådet skal bidra til et bedre beslutningsgrunnlag når lover og forskrifter utformes. Regelrådet må være et uavhengig permanent organ.

- Målsettingen med regelrådet må være å redusere regulatoriske byrder for næringslivet, og foreslå forenklinger der det er mulig. Til dette foreslår Virke en handlingsregel for forenkling som lyser slik: *"Enhver forskrift, lov, tiltak som innføres skal vurderes om det betaler seg, dvs. nytten må overstige byrden økonomisk og administrativt det innebærer for næringslivet."*
- Regelrådets hovedoppgave må være å arbeide for at lover og regler som har betydning for eller gjelder for næringslivet i større grad enn i dag må gi en oversikt over konsekvenser og vurdering av kost-nytte-verdi. Regelrådet må ha et tydelig mandat mht å si ifra dersom nye regelforslag ikke inneholder vurderinger av økonomiske og administrative kostnader for næringslivet. Regelrådet må også selv kunne stille spørsmål om kostnadene ved å etterleve en ny regel står i forhold til nytteverdien for samfunnet.
- Utredningsinstruksene må kreve at Regelrådet blir forelagt lov- og forskriftsutkast.
- Regelrådet må i mandatet få kompetanse til å granske skatte- og avgiftsforslag.
- Virke støtter forslaget om at regelrådet ikke skal involveres i selve utredningsfasen. Virke støtter forslaget om at rådet skal ha en kortere høringsfrist enn øvrige høringsinstanser. Rådets uttalelser må være offentlige

Hovedorganisasjonen Virke

Besøksadresse:

Henrik Ibsens gate 90
NO 0255 Oslo

Postadresse:

P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
Tel +47 22 54 17 00
Fax +47 22 56 17 00

E-post

info@virke.no

Bankgiro

6030.05.18543

Org nr.

970 134 646 MVA

www.virke.no

- Virke støtter forslaget om at regelrådet opprettes som et selvstendig og permanent forvaltningsorgan
- Siden dette er en nyvinning, mener Virke at det er viktig med grundig og god rapportering og evaluering. Dette vil være viktig verktøyet for å definere rådets rolle og posisjon

1. Politisk forankring gjennom en handlingsregel for forenkling

Virke er positiv til Regelrådet. Vi er opptatt av at rådet skal ha politisk ryggdekning for sitt mandat og i forenklingsarbeidet. Virke foreslår derfor en handlingsregel for forenkling.

Den lyder slik: *"Enhver forskrift, lov, tiltak som innføres skal vurderes om det betaler seg, dvs. nytten må overstige byrden økonomisk og administrativt det innebærer for næringslivet"*

For at regelrådet skal bidra til forenkling må det settes sammen av representanter fra både næringslivet og forvaltningen.

2. Regelrådets oppgaver

Det er i dag betydelige transaksjonskostnader knyttet til kompliserte lover, regler, og det såkalte skjemaveldet i næringslivet. Dette må forbedres fremover. Regelrådets hovedoppgave må være at lover og regler som har betydning i eller gjelder for næringslivet må ha høyere kvalitet enn i dag. Regelrådet må da få en kontrolloppgave når nye eller endrete regler legges frem. Rådet må vurdere hva forslagene til lov eller forskrift skal bidra til å løse. Neste spørsmål blir om forslaget som er til behandling er tilstrekkelig utredet til at man er sikker på at det faktisk bidrar til å løse problemstillingen. Til slutt må regelrådet forsikre seg om at konsekvensene for næringslivet er utredet tilstrekkelig.

Det vil være nær forbindelse mellom utredningsinstruksene og regelrådets oppgaver. Virke støtter forslaget om at regelrådet skal ha kompetanse til å påpeke at saken ikke er tilstrekkelig utredet og at alle konsekvenser ikke er belyst. I det ligger at regelrådet selv ikke skal ha kompetanse til å utrede konsekvensene som mangler, men ha myndighet til å kreve at de blir utredet av de ansvarlige organene. Samtidig må regelrådet være uavhengig, slik at det faktisk kan kontrollere og etterprøve forvaltningen. Uavhengigheten er helt grunnleggende for at rådet kan overholde mandatet med på fjerne eller redusere til et minimum regulatoriske byrder for næringslivet. En av regelrådets hovedoppgaver må være å påse at de ulike departementene følger utredningsinstruksene og gjøre helhetlige og grundige konsekvensanalyser av virkningene nye lover og regler har for næringslivet og ideell sektor. Virke merker seg med interesse at OECD også peker på at konsekvensutredninger ofte skjer stykkevis og delt i Norge. Virke har erfaring med at dette ofte er tilfellet, særlig når forvaltningen mangler forretningsforståelse og ikke har grunnleggende kjennskap til næringslivets behov.

Regelrådet må ha en ekstern kontrollfunksjon. Dette er nødvendig for at det har en reell kontrollfunksjon. Det er i tillegg viktig for å unngå rolleblanding og

interessekonflikter. Samlet sett er den eksterne funksjonen avgjørende for at Rådets vurderinger holder høy kvalitet og har gjennomslagskraft. Rådet må likevel bidra til at den interne kontrollfunksjonen blir bedre.

3. Mandat og sakstilfang

Virke slutter seg i hovedtrekk til forslaget til mandatet. Vi presiserer her at regelrådet må involveres i både lov, og forskriftsarbeid. Vi har dog noen viktige forslag til endringer.

3.1 Kompetanse til å granske skatte- og avgiftsforslag

Regelrådet må få mandat, og myndighet til granske forslag til endringer i skatte- og avgiftsreglene, for å kunne peke på eventuelle mangler i konsekvensutredningene. Knappt noen lov, og regelendringer har større virkning på næringslivets regulatoriske byrder, skjemavelde og rammevilkår generelt, enn skatte- og avgiftsendringer. Virke har erfaring med at regjeringen i en rekke tilfeller ikke har gjort beregninger for hvordan dette påvirker næringslivet. Nærliggende eksempler på dette er 350 kr grensen for MVA-fri privatimport og den såkalte plastposeavgiften. Begge avgiftsendringene har stor betydning for næringslivet. Samtidig er det klart at ingen av avgiften har vært gjenstand for konsekvensutredninger.

3.2 Kompetanse til å peke på svakheter og foreslå endringer

Regelrådet må gis kompetanse til å peke på svakheter, samt kunne kreve at saken utredes bedre og flere konsekvenser blir belyst. Dette er et nødvendig grep for å nå målsetningene med i forenkling å redusere regulatoriske byrder.

3.3 Mandatet må dekke hele saksfeltet

Virke foreslår følgende endringer i mandatet slik at det dekker hele spekteret med sakstilfang rådet bør ha mandat til å arbeide med. Forslagene til endringer er i uthevet skrift:

"Virksomhet

*Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk. Regelrådet skal granske utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter, som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold. Regelrådet skal ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller. Regelrådet kan vurdere hvorvidt nytt eller endret regelverk er utformet slik at målene oppnås til en, relativt sett, lav kostnad for næringslivet. **Regelrådet skal peke på svakheter, og foreslå endringer der dette er nødvendig for å nå målene med forenkling reduserte regulatoriske byrder for næringslivet. Utgangspunktet for vurderingene er handlingsreglen for forenkling: "Enhver forskrift, lov, tiltak som innføres skal vurderes om det betaler seg, dvs. nytten må overstige byrden økonomisk og administrativt det innebærer for næringslivet"***

Regelrådet gir rådgivende uttalelser ved alminnelig høring. Uenighet om en uttalelse skal fremgå av uttalelsen. Frist for uttalelse er halvparten av kunngjort frist, men minimum tre uker. Uttalelsene skal offentliggjøres uten ugrunnet opphold.

Ved fremleggelse av skatte- og avgiftsforslag skal regelrådet granske forslagene, og påpeke hvor det er behov for helhetlige konsekvensutredninger for næringslivet. På

grunn av særskilte omstendigheter i skatte- og avgiftssaker kan ha regelrådets vurdering legges frem tre uker etter at sakene er lagt frem av regjeringen.

Ved utarbeidelse av EØS-relevant regelverk som kan ha stor betydning for norsk næringsliv, skal Regelrådet bistå ansvarlig departement, dersom dette begjæres, med å granske konsekvensutredningene som medfølger forslag fra den Europeiske Union. Regelrådet skal gi råd om hva en norsk konsekvensutredning bør inneholde. Ved eventuell bruk av regelrådet i EØS-relaterte saker, skal rådets arbeid skje innenfor de tidsfrister og prosedyrer som er etablert for EØS-arbeidet.

Regelrådet skal følge den faglige utvikling og praksis på områdene regelforenkling og regulering, og det skal gi informasjon og generell veiledning som fremmer samfunnsøkonomisk god regulering. Regelrådet skal årlig levere en rapport til regjeringen om resultater og vurderinger tilknyttet sin virksomhet.

Sammensetning, saksbehandling og status

Regelrådet består av en leder, en nestleder og to øvrige rådsmedlemmer; rådet har fire varamedlemmer. Rådet er beslutningsdyktig når minst tre medlemmer møter og minst leder eller nestleder møter. Regelrådets møter ledes av leder eller i dennes fravær av nestleder. I tilfeller av stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for. Regelrådet står fritt til å prioritere hvilke saker man gir uttalelse til. Rådsmedlemmene har normalt en funksjonstid på fire år med mulighet for forlengelse én periode. Ved etablering av rådet kan rådsmedlemmene oppnevnes med ulik funksjonstid for første periode; tilsvarende gjelder for varamedlemmer.

Regelrådet er et uavhengig forvaltningsorgan underlagt Nærings- og fiskeridepartementet. Departementets instruksjonsrett er avskåret i faglige spørsmål."

4. Plassering i utredningsfasen

Virke støtter forslaget om at regelrådet ikke skal involveres i selve utredningsfasen. Virke støtter forslaget om at rådet skal ha en kortere høringsfrist enn øvrige høringsinstanser.

Virke mener dog at regelrådet må innoveres flere ganger i løpet av en utrednings- og høringsprosess. Dersom regelrådet har kommet frem til at en utredning ikke i tilstrekkelig grad belyser konsekvenser for næringslivet – så bør rådet involveres når et regelverk eventuelt kommer til ny vurdering.

5. Organisering og ressurser

Virke støtter forslaget om at Regelrådet opprettes som et selvstendig forvaltningsorgan. Virke ønsker at Rådet skal være permanent. Forenkling er et langsiktig arbeid. Dersom Regelrådet er permanent så vil også forvaltningen ha større respekt og forståelse for rådets rolle, mandat og oppgaver. Regelrådet må gis ressurser til å rekruttere høy faglig kompetanse, samt ha kapasitet til å kjøpe eksterne utredninger ved behov.

6. Evaluering og rapportering

Regelrådet er en positiv nyvinning i prosessen med utforming av lover og forskrifter som påvirker næringslivet. Siden dette er en nyvinning så mener Virke at det er viktig

med grundig og god rapportering og evaluering. Rapportering er viktig for å vurdere kortsiktige og langsiktige tilstanden på utredning og konsekvensanalyser på lovarbeidet i forvaltningen. Dette vil være viktig verktøyet for å definere rådets rolle og posisjon. Evaluering er viktig for å kvalitetssikre rådets posisjon og myndighet til å følge opp mandatet og oppgavene det er tillagt.

Vennlig hilsen

Hovedorganisasjonen Virke

Jarle Hammerstad
Direktør næringspolitikk

Gerhard Salicath
Seniorrådgiver